БУРКИНСЬКИЙ Б.В.

академік НАН України, д-р екон. наук, проф.

директор

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: oss_iprei@ukr.net

ORCID: 0000-0001-9303-0898

ЛАЙКО О.І.

д-р екон. наук, проф.

заст. директора з наукової роботи

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: alexlayko@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7082-0862

ШЛАФМАН Н.Л.

д-р екон. наук, ст. наук. співроб.

пров. наук. співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: natashl@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9522-8272

ГОРЯЧУК В.Ф.

д-р екон. наук, ст. наук. співроб.

ст. наук. співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: valeriy.goryachuk@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7083-0863

КОМПЛЕКСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ПІДПРИЄМНИЦЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Актуальність. Проблема забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України постає через те, що нині, у зв'язку з пандемією COVID19, у всьому світі загострилась проблема переведення економіки до цифрового, «проактивного» і дистанційного режиму, в тому числі й оптимізації та стандартизації процесів надання державних послуг, функцій і сервісів, а також впровадження нових принципів їх надання, орієнтованих на максимальну зручність для підприємницьких структур, їх проактивність і багатоканальність. Проведені нами раніше дослідження довели, що технологічний розрив між Україною та розвиненими країнами щороку поглиблюється, що вимагає формування інноваційної моделі високотехнологічного розвитку. Це, у свою чергу, потребує стимулювання нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України, як основи створення високотехнологічних робочих місць і підвищення продуктивності підприємницької діяльності.

Мета та завдання. Метою статті є розробка комплексу фінансових, податкових та організаційно-інституціональних заходів забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України, для чого необхідно вирішення таких завдань: дослідити сучасні тенденції та виявити основні проблеми розвитку підприємницького сектору в контексті нарощення технологічного потенціалу, що дозволить розробити комплекс заходів для забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України.

Результати. Проведене дослідження низки нормативних актів щодо формування в країні інноваційної моделі високотехнологічного розвитку, прийнятих Урядом в останній час, дозволило встановити порушення принципу комплексності при їх розробці. Доведено, що надалі буде зростати роль так званого серійного технологічного підприємництва, коли бізнес-проект розглядається як об'єкт для розвитку з метою

подальшого продажу, тобто розробити ідею, створити продукт, залучити стартові інвестиції, почати продажі, залучити наступну частку інвестицій, забезпечити швидке зростання проекту і через три-сім років продати компанію, а на виручені гроші запустити наступний бізнес-проект. Розвитку такого виду підприємництва буде сприяти те, що український венчурний ринок все більше інтегрується у світовий. Але для цього необхідно впроваджувати нові методи та інструменти державного регулювання таких процесів.

Висновки. У статті доведено, що незважаючи на те, що Урядом України протягом останнього часу прийнято низку нормативних актів щодо формування в країні інноваційної моделі високотехнологічного розвитку, ці нормативні акти, попри їх велику необхідність для реальної економіки (особливо Національна економічна стратегія до 2030 року), мають той же принциповий недолік, що й раніше прийняті нормативні акти, а саме: порушено принцип комплексності, відсутні реальні детальні заходи, механізми та інструменти стимулювання економічного розвитку в напрямку підвищення його результативності і продуктивності через підвищення рівня технологічності та інноваційності. Запропоновано систему заходів щодо забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України, яка складається з трьох груп: організаційно-інституціональних, фінансових і податкових, які враховують сучасні реалії розвитку і потреби суспільства, національної економічної системи, інституціонального середовища та глобальні виклики, що постають перед Україною.

Ключові слова: продуктивність підприємницької діяльності, технологічний потенціал, серійне технологічне підприємництво, законодавство, державне регулювання, організаційно-інституціональні, фінансові і податкові заходи.

BURKYNISKYI B.V.

*Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine, Dr. Econ. Sciences, Professor
Director*

*Institute of Market Problems and Economic&Ecological Research of the National Academy of Sciences of
Ukraine,*

Frantsuzkyi boulevard, 29, Odessa, Ukraine, 65044

E-mail: oss_iprei@ukr.net

ORCID: 0000-0001-9303-0898

LAIKO O.I.,

*Dr. Econ. Sciences, Professor
vice-director for scientific work*

*Institute of Market Problems and Economic&Ecological Research of the National Academy of Sciences of
Ukraine,*

Frantsuzkyi boulevard, 29, Odessa, Ukraine, 65044

E-mail: alexlayko@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7082-0862

SHLAFMAN N.L.

*Dr. Econ. Sciences, senior researcher
Leading researcher*

*Institute of Market Problems and Economic&Ecological Research of the National Academy of Sciences of
Ukraine,*

Frantsuzkyi boulevard, 29, Odessa, Ukraine, 65044

E-mail: natashl@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2847-3267

GORYACHUK V.F.

*Dr. Econ. Sciences, senior researcher
Senior researcher*

*Institute of Market Problems and Economic&Ecological Research of the National Academy of Sciences of
Ukraine,*

Frantsuzkyi boulevard, 29, Odessa, Ukraine, 65044

E-mail: valeriy.goryachuk@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7083-0863

COMPREHENSIVE PROVISION OF TECHNOLOGICAL POTENTIAL GROWTH IN THE ENTREPRENEURIAL SECTOR OF UKRAINE

Topicality. The problem of ensuring the growth of technological potential in the business sector of Ukraine arises due to the fact that today, in connection with the COVID19 pandemic, the problem of transitioning the economy to digital, "proactive" and remote mode, including optimization and standardization of provision processes public services, functions and services, as well as the introduction of new principles of their provision, focused on maximum convenience for business structures, their proactivity and multi-channel. Our previous research has shown that the technological gap between Ukraine and developed countries is widening every year, which requires the formation of an innovative model of high-tech development. This, in turn, requires stimulating the growth of technological potential in the business sector of Ukraine, as a basis for creating high-tech jobs and increasing the productivity of entrepreneurial activity.

Aim and tasks. The aim of the article is to develop a set of financial, tax and organizational-institutional measures to ensure technological capacity building in the business sector of Ukraine, which requires the following tasks: to explore current trends and identify major problems of business sector development in the context of technological capacity building, to ensure the growth of technological potential in the business sector of Ukraine.

Research results. A study of a number of regulations on the formation of an innovative model of high-tech development in the country, adopted by the Government recently, revealed a violation of the principle of complexity in their development. It is proved that the role of the so-called serial technological entrepreneurship will continue to grow, when a business project is considered as an object for development for further sale, ie to develop an idea, create a product, attract start-up investment, start sales, attract the next share of investment, growth of the project and in three-seven years to sell the company, and on the earned money to start the following business project. The development of this type of entrepreneurship will be facilitated by the fact that the Ukrainian venture market is increasingly integrated into the world market. But for this it is necessary to introduce new methods and tools of state regulation of such processes.

Conclusion. The article proves that despite the fact that the Government of Ukraine has recently adopted a number of regulations on the formation of an innovative model of high-tech development in the country, these regulations, despite their great need for the real economy (especially the National Economic Strategy until 2030), the same fundamental shortcoming as the previously adopted regulations, namely: the principle of complexity is violated, there are no real detailed measures, mechanisms and tools to stimulate economic development to increase its efficiency and productivity by increasing the level of manufacturability and innovation. A system of measures to ensure the growth of technological potential in the business sector of Ukraine, which consists of three groups: organizational and institutional, financial and tax, which take into account modern realities and needs of society, national economic system, institutional environment and global challenges facing Ukraine.

Keywords: productivity of entrepreneurial activity, technological potential, serial technological entrepreneurship, legislation, government regulation, organizational and institutional, financial and tax measures.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями.

Нині, у зв'язку з пандемією COVID19, у всьому світі загострилась проблема переведення економіки до цифрового, «проактивного» і дистанційного режиму, що потребує вирішення низки завдань:

- створення системи правового регулювання цифрової економіки, заснованого на гнучкому підході до кожної сфери, а також впровадження цивільного обороту на базі цифрових технологій;
- створення глобальної конкурентоспроможної інфраструктури передачі, обробки та зберігання даних;
- забезпечення підготовки висококваліфікованих кадрів;
- забезпечення інформаційної безпеки при передачі, обробці та зберіганні даних, що гарантує захист інтересів особистості, підприємництва і держави;
- створення наскрізних цифрових технологій;
- впровадження цифрових технологій і платформених рішень у всіх сферах, в тому числі в інтересах населення та суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- оптимізації та стандартизації процесів надання державних послуг, функцій і сервісів, а також впровадження нових принципів їх надання, орієнтованих на максимальну зручність для громадян і підприємницьких структур, їх проактивність і багатоканальність.

Положення міжнародної та європейської політики стимулювання і підтримки підприємницької активності як інституціональної основи для розвитку економіки передбачають застосування заходів забезпечення спроможності, стійкості, соціальної відповідальності підприємницького сектору, а також заходів нарощення фінансово-економічного, соціального, технологічного потенціалу підприємництва [1]. В країнах ЄС запроваджено рамку підприємницьких компетентностей, яка має на меті розвинути здібності та спроможності самих підприємців, а також сформувані можливості

формування і реалізації інфраструктурного, технологічного, соціального потенціалу підприємництва [2].

Європейською комісією ініційована та підтримується реалізація низки проектів та програм, спрямованих на досягнення економічного, сталого розвитку країн ЄС та країн-партнерів на основі підтримки підприємницької активності, розбудови ефективної інфраструктури для забезпечення суспільної корисності підприємництва, профілактики і недопущення банкрутства в умовах пандемії, для розвитку потужного технологічного базису [3, 4].

Проведені раніше в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України дослідження [5-7] довели, що технологічний розрив між Україною та розвиненими країнами щороку поглиблюється, що потребує формування інноваційної моделі високотехнологічного розвитку. Це, у свою чергу, потребує стимулювання нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України, як основи створення високотехнологічних робочих місць і підвищення продуктивності.

Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити комплекс фінансових, податкових та організаційних заходів та інструментів забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Проблемам стимулювання інноваційної підприємницької діяльності присвячено праці багатьох вчених, як вітчизняних, так і іноземних [5-14]. **Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Однак наразі існує необхідність у формуванні сучасної комплексної системи заходів та інструментів забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання). Отже, метою статті є формування сучасної комплексної системи заходів та інструментів забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Уряд України протягом останнього часу прийняв низку нормативних актів щодо формування в країні інноваційної моделі високотехнологічного розвитку [15-18]. Однак ці нормативні акти, попри їх велику необхідність для реальної економіки (особливо Національна економічна стратегія до 2030 року), мають той же принциповий недолік, що й раніше прийняті нормативні акти, а саме: порушено принцип комплексності:

1. Так, розроблений Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України проект Закону України «Про державну промислову політику», по-перше, не враховує усіх положень Національної економічної стратегії, по-друге, створює плутанину щодо пріоритетів розвитку національної промисловості – адже, у переліку означених у проекті інноваційного, екологічного та соціального пріоритетів загубили найважливіший для країни – економічний. Крім того, вже існують Закони України про індустріальні та технологічні парки, а в проекті Закону знов описуються преференції для них;

2. У пп.1) пункту 1 статті 5 проекту Закону стверджується, що Кабінет Міністрів України відзначає підпорядкування стратегічних галузей промисловості центральним органам влади, але ж в умовах ринкової економіки та існування приватних промислових підприємств, не ясно, яким чином це можливо реалізувати;

3. У проекті Закону, пп.6) п. 1 ст. 5, пп.6) п. 1 ст. 6, п. 2 ст. 6, мова йде про систему спеціальних інноваційних та інвестиційних контрактів, але надалі розкривається сутність і зміст тільки інвестиційних контрактів, а про інноваційні вже мова не йде;

4. Не розкрито, яким чином центральний орган виконавчої влади, уповноважений на формування і реалізацію державної промислової політики, може здійснювати реструктуризацію існуючого акціонерного капіталу національної промисловості (пп. 14 п. 1 ст. 6);

5. У проекті Закону змішано два принципи стимулювання розвитку промисловості: галузевий і проектний. У п. 2. і 3 статті 3 мова йде про проектний принцип промислової політики, а надалі у статті 8 наголошується, що стимулювання діяльності у сфері промисловості здійснюється шляхом надання її суб'єктам різного виду заходів підтримки. Надалі йде мова, в основному про підтримку суб'єктів промисловості і тільки іноді – про підтримку інноваційних проектів. Така мішанина може надалі призвести до створення корупційного середовища, коли підтримку будуть отримувати не інноваційні, високотехнологічні проекти підприємств, а суб'єкти, наближені до посадовців, що відповідальні за надання державної підтримки.

6. У Національній економічній стратегії до 2030 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179, знов як шлях досягнення стратегічної мети зазначено здійснення брутизації заробітної плати, проєкт Закону України про яку було знято з розгляду Верховною Радою України ще 20.03.2018 року. Однак, у запропонованій брутизації заробітної плати є декілька неоднозначних моментів:

- не ясно, яка є мотивація у підприємців збільшувати заробітну плату персоналу у разі скасування єдиного соціального внеску (ЄСВ), адже вони можуть спрямувати ці кошти до прибутку підприємств і розподілити його;

- наразі вже існує дефіцит Пенсійного фонду, який дотується з Державного бюджету. Якщо скасувати єдиний соціальний внесок для підприємств, то це призведе до розвалу всієї державної пенсійної солідарної системи, адже працівники самі не зможуть наповнити Пенсійний фонд. І це в умовах, коли недержавних пенсійних фондів майже не існує. Крім того, в умовах практичної відсутності фондового ринку в країні та існуючих ризиках в умовах пандемії є дуже великі сумніви в можливостях недержавних пенсійних фондів навіть зберегти пенсійні накопичення громадян у довгостроковій перспективі, не кажучи про їх примноження.

Для вирішення цієї та інших проблем, НБУ та Міністерство фінансів України презентували Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року. В ній регулятор визнає, що досі роль кредитування у підтримці економічного зростання залишається незначною. А кредитування реального сектору банківськими та небанківськими фінансовими установами стримується недостатнім захистом прав кредиторів, а також проблемою непрацюючих кредитів, хоча й були вжиті деякі заходи щодо посилення їх захисту. Крім того, на розвиток фінансових ринків, зокрема венчурного фінансування (який є визначальним для розвитку високотехнологічних галузей підприємницького сектору), вплила пандемія COVID 19. Так, у 2020 р. обсяг венчурного ринку України склав усього \$167 млн. проти \$658 млн. у 2019 році. Однак, у той же час, зросла кількість угод з 25 транзакцій у 2019 році до 46 у 2020 році [19]. За даними Inventure, активними інвесторами в українські стартапи залишаються локальні інвестори, серед них ICU Ventures, Horizon Capital, TA Ventures, Genesis Investments, SMRK VC Fund, Fedoriv Group, SMRK VC Fund, Quarter Partners, Pragmatech і ряд ангелів. Однак 2020 р. приніс нову тенденцію на світовому венчурному ринку - обсяг інвестицій на ранніх стадіях падає, а обсяг угод на пізніх стадіях зростає настільки, щоб давати надію всьому ринку рости.

Тому ми вважаємо, що буде зростати роль так званого серійного технологічного підприємництва, коли бізнес-проєкт розглядається як об'єкт для розвитку з метою подальшого продажу, тобто розробити ідею, створити продукт, залучити стартові інвестиції, почати продажі, залучити наступну частку інвестицій, забезпечити швидке зростання проєкту і через три-сім років продати компанію, а на виручені гроші запустити наступний бізнес-проєкт. Розвитку такого виду підприємництва буде сприяти те, що український венчурний ринок все більше інтегрується у світовий. Але для цього необхідно впроваджувати нові методи та інструменти державного регулювання таких процесів.

Результати проведених досліджень визначають доцільність впровадження комплексу заходів щодо забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України (рис. 1).

До запропонованої системи включені такі групи заходів:

1. Організаційно-інституціональні:

1. Залучати до розробки проєктів стратегічних документів щодо інноваційної, промислової (з урахуванням розвитку високотехнологічних галузей та оборонного комплексу), розвитку цифрової економіки державної політики наукові установи НАН України, фахівці яких спроможні їх сформувати як складові частини системи регулювання, що не протирічають загальній економічній стратегії країни та іншим законодавчим актам.

2. Переглянути законодавчі акти щодо різного роду особливих економічних зон (технопарків, індустріальних парків, мережових структур, зокрема, кластерів, тощо) та актуалізувати Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» [20], де обов'язково вказати:

- головний принцип державного регулювання – проєктний;
- класифікацію спеціальних зон;
- порядок їх створення і функціонування;
- особливі режими діяльності;

Рис. 1 - Система заходів щодо забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України

- систему відповідальності засновників за невиконання вимог, визначених у законі, щодо встановлення особливого режиму діяльності спеціальної зони;
- систему гарантування незмінності дії цього Закону на час функціонування кожної зі створених особливих економічних зон.

3. Запровадити проведення оцінки фактичного регуляторного впливу нормативних актів, особливо у сфері високотехнологічного підприємництва, в межах якої аналізувати такі параметри:

- зміну кількості або складу груп стейкхолдерів, інтереси яких зачіпаються регулюванням, і порівняння цих змін з відомостями, наданими при розробці оцінки регуляторного впливу відповідного нормативного акту;
- зміну бюджетних витрат і доходів при реалізації нормативного акту;
- оцінку фактичних витрат і доходів господарюючих суб'єктів, пов'язаних з необхідністю виконання норм законодавчого акту;
- оцінку фактичних позитивних і негативних наслідків регулювання;

- оцінку ефективності досягнення заявлених цілей регулювання.

4. З метою зниження регуляторних витрат, впровадити принцип «One in - One out», який означає, що будь-які додаткові витрати, понесені підприємством через національне законодавство, повинні бути компенсовані йому державою у повному обсязі.

5. З метою підготовки молодих кадрів для розвитку високотехнологічних виробництв, розробити державну програму підтримки технічної творчості у закладах середньої та вищої освіти, а також розробити і впровадити шкільний курс «Проектний менеджмент».

До нагромадження капіталу; забезпечує єдину концептуальну основу для оцінки результатів економічної діяльності на мікро-, мезо- та макро- рівнях.

II. Фінансові:

1. Підтримка венчурного фінансування технологічного розвитку підприємницького сектору:

1.1. У світовій практиці (в тому числі в рамках національних програм підтримки венчурного інвестування) широко застосовується надання державних гарантій за позиками, виданими приватними інвесторами новим компаніям. Метою надання гарантій є поділ ризиків з приватними інвесторами і забезпечення надання фінансування невеликим компаніям, які не можуть претендувати на нього самостійно. Практика використання подібних механізмів підтримки венчурної індустрії в Україні поки не поширена, але доцільно її запровадити в межах стимулювання проєктів державно-приватного партнерства.

При розробці програм державних гарантій повинні бути враховані такі фактори:

1) *Поділ ризиків*. Занадто високий рівень гарантій непропорційно знижує ризики кредитора, який в результаті може діяти менш обачно при оцінці і верифікації проєктів.

2) *Типи позик*. Необхідно визначити, щодо яких позик надаються гарантії - на поповнення оборотного капіталу, на здійснення капітальних вкладень тощо. При цьому надання гарантій за позиками рефінансування не доцільно.

3) *Вартість гарантії*. Позичальник повинен виплачувати певну винагороду гарантує стороні. Ця винагорода може бути разовою комісією при видачі гарантії, щорічним платежем, але в цілому вона повинна стимулювати позичальника обачно розпоряджатися наданими коштами.

4) *Оцінка проєктів*. Програма повинна передбачати належну оцінку проєкту за сучасними стандартами силами кредитора (за умови наявності належної експертизи) або силами незалежного оцінювача, який діє за встановленими стандартами.

5) *Відсоток дефолтів*. З урахуванням довгострокового періоду дії таких програм статистика по дефолтам накопичується протягом тривалого часу (10-12 років), тому інструментом оцінки програм може бути порівняння відсотка дефолтів з додатковими податковими надходженнями від створення нових компаній і робочих місць. Необхідно також враховувати, що зайві обмеження і високі вимоги до потенційних учасників можуть зробити таку програму неефективною, тому основні зусилля щодо контролю необхідно спрямувати на якісну оцінку проєктів і поділ ризиків з банком, що надає фінансування.

1.2. Запровадити державні гарантії інвестицій шляхом компенсації приватним інвесторам можливих втрат від невдалих проєктів. При створенні таких програм необхідно враховувати наступні фактори:

1) *Поділ ризиків*. Гарантії не повинні повністю звільняти приватних інвесторів від потенційних втрат проєктної компанії. В іншому випадку зростає ризик закриття такої компанії менеджментом з метою отримання гарантованих коштів замість того, щоб прагнути розвивати її далі.

2) *Вибірковість*. Програми гарантування інвестицій повинні надаватися тільки тим проєктам, які не могли б отримати фінансування від фонду без додаткових гарантій, але при цьому мають достатній потенціал для розвитку.

3) *Додана вартість*. Гарантії повинні надаватися тільки тим інвесторам, які мають певний досвід в реалізації успішних проєктів, тобто проєктів, що створюють додану вартість. Можливе створення пулу акредитованих венчурних фондів, які можуть претендувати на такі гарантії.

3. Впровадження державних субсидій банкам на відшкодування недоотриманих доходів за кредитами і операціями факторингу на реалізацію проєктів (програм) промислових підприємств, спрямованих на впровадження елементів Індустрії 4.0, а саме:

- програмного забезпечення;
- програмно-апаратних комплексів;
- сервіс і платформених рішень, створених на базі вітчизняних цифрових технологій.

III. Податкові:

1. Відмова від принципу підтримки тільки роботодавців (наприклад, брутизації заробітної плати, яка може призвести до колапсу пенсійної системи країни), наслідком якого є погіршення трудового потенціалу, бідність працюючих, а отже - еміграція до інших країн переважно молодих і освічених кадрів тощо.

2. Відмінити так звану «пласку» ставку оподаткування доходів фізичних осіб та ввести пропорційне оподаткування як у більшості розвинених країн. При цьому, за прикладом країн ЄС, встановити неоподатковуваний мінімум доходів на рівні прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Збільшення надходжень до бюджету за рахунок оподаткування великих доходів за більшою ставкою дасть змогу відмінити військовий збір, який вводився у 2014 р. як тимчасовий засіб. Такі заходи (у комплексі з заходами щодо створення нових високотехнологічних робочих місць) будуть сприяти зменшенню частки бідних у країні та зростанню трудового потенціалу. Крім того, підвищення доходів працівників надасть їм можливість приймати участь у приватних програмах соціального страхування (медичних, пенсійних тощо).

3. Ввести податкове вирахування з бази оподаткування податком на прибуток підприємств у розмірі 50% витрат підприємства на дослідження і розробки (R&D), які виконуються спільно з установою НАН України або ЗВО та впроваджуються у виробництво.

4. Ввести податкове вирахування з бази оподаткування податком на прибуток підприємств у розмірі 20% витрат підприємства на створення високотехнологічних робочих місць.

5. У зв'язку з частими змінами податкового законодавства, причому часто норми прийнятого документу протирічать нормам діючого (наприклад, постанова Кабінету Міністрів України «Про скорочення строку дії обмеження в частині дії мораторію на проведення деяких видів перевірок» від 03.02.2021 р. № 89 прямо суперечить приписам п. 522 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України), встановити норму, що істотні зміни (такі, як встановлення нового податку, підвищення ставок, зміна форми документів, правила проведення перевірок тощо) можуть вноситися в податкове законодавство не більше одного разу на рік і бути введені в дію не раніше 1 січня року, наступного за роком їх прийняття.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У статті, базуючись на розробленому раніше проєкті Стратегії підвищення продуктивності підприємницької діяльності в умовах трансформаційних змін економіки України, та аналізі низки нормативних актів щодо формування в країні інноваційної моделі високотехнологічного розвитку, прийнятих Урядом в останній час (що дозволило встановити порушення принципу комплексності при їх розробці), запропоновано комплекс фінансових, податкових та організаційно-інституціональних заходів та інструментів забезпечення нарощення технологічного потенціалу в підприємницькому секторі України як основи створення високотехнологічних робочих місць і підвищення продуктивності підприємницької діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Політика підтримки розвитку підприємництва в ЄС. Supporting entrepreneurship. URL: https://ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship_en

2. Європейська рамка підприємницьких компетентностей. The European Entrepreneurship Competence Framework (EntreComp). URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=en>

3. Проєкт розвитку і відновлення підприємництва в країнах ЄС та країнах-партнерах. DANUBECHANCE2.0. Embracing failure to facilitate second-chance entrepreneurship in the Danube region. URL: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/danubechance2-0>

4. Проєкт розвитку соціального підприємництва в країнах ЄС та країнах-партнерах. FINANCE4SOCIALCHANGE. Leveraging Finance 4 positive Social Change. URL: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/finance4socialchange>

5. Буркинський Б.В., Лайко О.І., Шлафман Н.Л. Стратегічні напрямки підвищення продуктивності підприємницької діяльності в Україні. *Економічні інновації*. 2020. № 4 (77). С. 7-18.

6. Уманець Т.В., Шаталова Л.С. Інноваційний потенціал технологічного підприємництва регіонів України: теоретико-методичний та практичний аспекти. *Економічні інновації*. 2018. № 2 (67). С. 190-202 DOI [https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2\(67\).190-202](https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2(67).190-202)

7. Бутенко А.І., Шлафман Н.Л., Бондаренко О.В. Методичні підходи до формування організаційного забезпечення ефективного використання інноваційного потенціалу технологічного підприємництва. *Економічні інновації*. 2018. № 2 (67). С. 22-36. DOI [https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2\(67\).22-36](https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2(67).22-36)

8. Шумпетер Й. Теория экономического развития (исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 480 с.
9. McMillan, J. (2002) The Central Role of Entrepreneurs in Transition Economies. *Journal of Economic Perspectives*. Т. 16.
10. Bailetti, T. (2012) Technology Entrepreneurship: Overview, Definition, and Distinctive Aspects. *Technology Innovation Management Review*. February.
11. Priorities in science & technology policy an international comparison / Commissioned by the Austrian Council for Research and Technology Development / Helmut Gassler, Wolfgang Plot, Julia Schindler (Joanneum Research), Matthias Weber, Sami Mahroum, Klaus Kubeczko (ARC systems research), Michael Keenan (PREST). Vienna, October 2004. Project Nr. RTW.2003.AF.014-01
12. Science, Technology and Innovation Outlook - 2016. Publishing. DOI: 10.1787/sti_in_outlook-2016-en
13. Ляшенко, В.І., Ляшенко, А.Ю. (2019) Спеціальні режими господарювання як інструмент вирівнювання умов конкуренції та прискорення інноваційного розвитку. *Управління економікою: теорія та практика*. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.23-49>
14. Kuzhel, O. (2019). Strategic directions and measures for reforming ukraine's economic policy. *Economic Innovations*, 21(4(73)), 76-84. [https://doi.org/https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.4\(73\).76-84](https://doi.org/https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.4(73).76-84).
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/prozatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2021 р. № 202 «Про внесення змін до Національної економічної стратегії на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2021-%D0%BF#Text>
17. Проект Закону України «Про державну промислову політику». URL: http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/dokument-3289_1_19-21.pdf
18. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>
19. Пандемия и венчурные инвестиции: чего ожидать в 2021 году? URL: <https://inventure.com.ua/analytics/articles/pandemiya-i-venchurnye-investicii-chego-ozhidat-v-2021-godu>
20. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12#top>

REFERENCES

1. Polityka pidtrymky rozvytku pidpriemnytstva v YeS. Supporting entrepreneurship. [EU business development support policy. Supporting entrepreneurship]. Retrieved from: https://ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship_en [in English].
2. Yevropeiska ramka pidpriemnytskykh kompetentnostei. The European Entrepreneurship Competence Framework (EntreComp) [European framework of entrepreneurial competencies. The European Entrepreneurship Competence Framework (EntreComp)]. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=en> [in English].
3. Proiekt rozvytku i vidnovlennia pidpriemnytstva v krainakh YeS ta krainakh-partnerakh. DANUBECHANCE2.0. Embracing failure to facilitate second-chance entrepreneurship in the Danube region [Entrepreneurship Development and Recovery Project in EU and Partner Countries. DANUBECHANCE2.0. Embracing failure to facilitate second-chance entrepreneurship in the Danube region]. Retrieved from: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/danubechance2-0> [in English].
4. Proiekt rozvytku sotsialnoho pidpriemnytstva v krainakh YeS ta krainakh-partnerakh. FINANCE4SOCIALCHANGE. Leveraging Finance 4 positive Social Change [Entrepreneurship Development and Recovery Project in EU and Partner Countries. DANUBECHANCE2.0. Embracing failure to facilitate second-chance entrepreneurship in the Danube region]. Retrieved from: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/finance4socialchange> [in English].
5. Bukrynskyj, B.V., Lajko, O.I., Shlafman, N.L. (2020). Strategichni napryamky pidvyshchennya produktyvnosti pidpriemnyczkoyi diyalnosti v Ukraini [Strategic directions of increasing the productivity of entrepreneurial activity in Ukraine]. Instytut problem rynku ta ekonomiko-ekologichnyx doslidzhen NAN

- Ukrayiny. *Ekonomichni innovatsiyi*: Zb. nauk. pracz. Odesa, Vyp. 4 (77). S. 7-18. DOI: [https://doi.org/https://doi.org/10.31520/ei.2020.22.4\(77\).7-18](https://doi.org/https://doi.org/10.31520/ei.2020.22.4(77).7-18) [in Ukrainian].
6. Umanets, T.V., Shatalova, L.S. (2018). Innovatsiyni potentsial tekhnolohichnoho pidpriemnytstva rehioniv Ukrainy: teoretyko-metodychni ta praktychni aspekty [*Innovative potential of technological entrepreneurship of the regions of Ukraine: theoretical-methodical and practical aspects*]. Instytut problem rynku ta ekonomiko-ekologichnykh doslidzhen NAN Ukrainy. *Ekonomichni innovatsiyi*: Zb. nauk. pracz. Odesa, Vyp. 2 (67). S. 190-202. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2\(67\).190-202](https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2(67).190-202) [in Ukrainian].
7. Butenko, A.I., Shlafman, N.L., Bondarenko, O.V. (2018). Metodychni pidkhody do formuvannia orhanizatsiinoho zabezpechennia efektyvnoho vykorystannia innovatsiinoho potentsialu tekhnolohichnoho pidpriemnytstva [*Methodical approaches to the formation of organizational support for the effective use of the innovative potential of technological entrepreneurship*]. Instytut problem rynku ta ekonomiko-ekologichnykh doslidzhen NAN Ukrainy. *Ekonomichni innovatsiyi*: Zb. nauk. pracz. Odesa, Vyp. 2 (67). C. 22-36. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2\(67\).22-36](https://doi.org/10.31520/ei.2018.20.2(67).22-36) [in Ukrainian].
8. Shumpeter, Y. (1982). Teoriya ekonomicheskoho razvytiya (yssledovanye predprynymatelskoi prybyly, kapytala, kredyta, protsenta y tsykla kon'unktury) [*Theory of economic development (study of entrepreneurial profit, capital, credit, interest and business cycle)*]. M.: Prohress [in Russian].
9. McMillan, J. (2002) The Central Role of Entrepreneurs in Transition Economies. *Journal of Economic Perspectives*. T. 16. [in English].
10. Bailetti, T. (2012) Technology Entrepreneurship: Overview, Definition, and Distinctive Aspects. *Technology Innovation Management Review*. February [in English].
11. Helmut Gassler, Wolfgang Plot, Julia Schindler, Matthias Weber, Sami Mahroum, Klaus Kubeck et al. (2004). Priorities in science & technology policy an international comparison / Commissioned by the Austrian Council for Research and Technology Development. Project Nr. RTW.2003.AF.014-01 [in English].
12. Science, Technology and Innovation Outlook - 2016. Publishing. DOI: 10.1787/sti_in_outlook-2016-en [in English].
13. Liashenko, V.I., Liashenko, A.Iu. (2019). Spetsialni rezhymy hospodariuvannia yak instrument vyviniuvannia umov konkurentsii ta pryskorennia innovatsiinoho rozvytku [Special management regimes as a tool to level the playing field and accelerate innovation development]. *Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka*. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.23-49> [in Ukrainian].
14. Kuzhel, O. (2019). Stratehichni napriamy ta zakhody reformuvannia ekonomichnoi polityky Ukrainy [Strategic directions and measures for reforming ukraine's economic policy]. Instytut problem rynku ta ekonomiko-ekologichnykh doslidzhen NAN Ukrainy. *Economic Innovations*, Zb. nauk. pracz. Odesa, Vyp. 4 (73), 76-84. DOI: [https://doi.org/https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.4\(73\).76-84](https://doi.org/https://doi.org/10.31520/ei.2019.21.4(73).76-84) [in Ukrainian].
15. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030"] vid 03.03.2021 r. № 179. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> [in Ukrainian].
16. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku». [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Amendments to the National Economic Strategy until 2030"] vid 10.03.2021 r. № 202. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
17. Projekt Zakonu Ukrainy «Pro derzhavnu promyslovu polityku» [Draft Law of Ukraine "On State Industrial Policy"]. Retrieved from: http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/dokument-3289_1_19-21.pdf [in Ukrainian].
18. Stratehiia rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2025 roku [Strategy for the development of the financial sector of Ukraine until 2025]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy> [in Ukrainian].
19. Pandemiya y venchurnye ynvestytsyy: cheho ozhdat v 2021 hodu? [Pandemic and venture capital: what to expect in 2021?]. Retrieved from: <https://inventure.com.ua/analytics/articles/pandemiya-i-venchurnye-investicii-cheho-ozhidat-v-2021-godu> [in Ukrainian].
20. Zakon Ukrainy «Pro zahalni zasady stvorennia i funktsionuvannia spetsialnykh (vilnykh) ekonomichnykh zon» [Law of Ukraine "On General Principles of Creation and Functioning of Special (Free) Economic Zones"]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12#top> [in Ukrainian].